

розуміння для встановлення шляхів подолання розриву між тим, що особистість знає про проблеми довкілля, і тим, що вона робить для розв'язання цих проблем.

У екологічній свідомості дослідниками виокремлюється низка певних особливостей, які, в свою чергу, обумовлюють специфіку її функціонування в загальній структурі суспільної свідомості.

До таких особливостей цими дослідниками пропонується відносити:

1) комплексний характер (який обумовлений станом і результатом функціонування системи «людина – природа»);

2) цілеспрямованість щодо свого об'єкту відображення та пізнання у всій його різноякісності та гетерогенності;

3) прогностичність (здатність бачити не тільки найближчі наслідки змін, що здійснюються в природі, але й наслідки більш віддаленого порядку) [2].

Становлення екологічної свідомості в сучасну епоху, на думку багатьох учених, відбувається за чотирма основними напрямками:

– науковим (реалізація на практиці наявних теоретичних і практичних знань щодо конструктивної оптимізації виробничої діяльності людини за умов максимального забезпечення збереження навколишнього середовища);

– економічним (обґрунтування економічної недоцільності виробничої діяльності, що руйнує оточуюче людину природне середовище);

– культурним (збереження довкілля\цілісного простору у контексті його розгляду як одного із провідних елементів культурного середовища);

– політичним (прагнення формувати в суспільстві умови, що відповідають в повному обсязі всім рівням гідності існування людини).

Забезпечити такі напрями формування цього типу суспільної свідомості може, насамперед, тільки комплексна система екологічної освіти та відповідного виховання [1].

ЛІТЕРАТУРА

1. Радей А. С. Екологічна свідомість і культура: теоретико-методологічний аспект // Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка : збірник наукових праць. – 2008. – № 3(24). – С. 74 URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/8812/1/15.pdf>
2. Семенюк Н. Екологічна культура — необхідний фактор безпечної перспективи розвитку суспільства URL: <https://social-science.uu.edu.ua/article/366>

Баришніков Віктор Олександрович
Науковий керівник – канд. філос. наук, проф. Фірсова Л.В.
Державний біотехнологічний університет

ЯК Я РОЗУМІЮ ЛЮБОВ ДО МУДРОСТІ

Філософія - це життя! Я почну з того, що філософія-це, як мандри в хащі якогось невідомого, пройти по стежці, яку протоптувати маємо ми самі. А там, як кажуть: „Чим далі в ліс - тим більше дров”. І на цій стежці починати з нуля від народження і відразу камінь „спотикач”. Народження- це, як? Це з’явився? А з’явився чи переродився з чогось? Хто перший з’явився яйце чи курка? І щоб зрозуміти треба пізнати та пройти цей шлях.

Філософія - це любов до мудрості! Любов- це що? Це щось прекрасне! Любов-це почуття глибокої, сердечної прихильності, це низка потужних і благодотворних, емоційних і психологічних станів, від найвищої чесноти чи доброї звички, глибокої міжособової ніжності до найпростішого задоволення . Любов є божественною силою, яка може підняти людину до вищих сфер буття. Любов є прагнення до краси, мудрості та досконалості. Сьогодні в Україні, на мою думку, любов до ближнього має дуже велику силу. Вона об’єднує, вона підтримує. Це щось величне та дуже дієве.

Мудрість - це володіння знаннями, розумінням, досвідом, обачністю та інтуїтивним розумінням, включно зі здатністю вживати ці якості.

Так от, любов і мудрість потрібно збалансувати, якщо це сказати одним словом. Щоб любов не затьмарила розум, або жадність чи жага не затьмарила розум (мудрість). Треба щоб любов і мудрість були на терезах на одній площині, щоб не переважило один одного -любов до мудрості та мудрість до любові.

Філософія, як наука- тут теж питання? Ні, багато питань! Кожна людина , будучи розумною, свідомою істотою ставить перед собою питання на які немає миттєвої однозначної відповіді, але без вирішення будь-яких питань хоча б для себе, людина не здатна визначитись в світі, знайти в ньому своє місце, сформулювати свої ідеали, життєві позиції, переконання, прагнення. Сукупність цих питань можна назвати вічними. Це такі питання:

- Що є світ, його сутність, природа?
- Що є людина, її сутність, природа?
- Який зв’язок між людиною і світом?
- Чи може людина пізнати себе, суспільство?
- В чому сенс життя, смерті? Чи є безсмертя?
- Що таке добро, зло, істина, краса гармонія?

Усі ці питання є світоглядними. Філософська думка звертається до таких питань, що постають перед кожною людиною, кожним новим поколінням та потребують відповідей. Філософія- любов, жага та мудрість! Прагнення зазирнути за межі відомого, любов до мудрості, жага пізнання істини, намагання пізнати справжнє. Філософію розуміють, як науку про фундаментальні принципи людського існування, мислення й буття, відношення людини та світу. Це, як минуле, чи майбутнє? Визначити минуле чи майбутнє- це відносно теперішнього то воно минуле, або від теперішнього то воно майбутнє, то це так. А якщо дивитись з другої сторони минулого, наприклад, якоїсь дати, то все міняється місцями, тому треба знайти істину.

При всьому різноманітті визначень філософії можна прийняти будь-яке з них. Головне спробувати зрозуміти чому ви взяли саме це положення, а не інше? А це означає, що доведеться осягнути докази інших точок зору, щоб навчитися відстоювати свою позицію.

Білецька Марина Сергіївна
Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Варипаєв О.М.
Державний біотехнологічний університет

ФІЛОСОФІЯ ЯК ФОРМА РЕФЛЕКСІЇ

Рефлексія - це одна з форм розумової діяльності, яка спрямована на аналіз та осмислення себе та сформованого світогляду. У філософії вона використовується як інструмент пізнання, допомагаючи розуміти існуючі поняття та визначення, які відкриті та доступні людині. Рефлексія передбачає можливість розмірковування лише на основі вже відомих знань чи виниклих проблем.

Головною метою філософської рефлексії є постійний пошук істини. Філософія не стверджує, а навпаки, викликає сумніви у встановлені уявлення про різні об'єкти, які люди сприймають. Це, по суті, є вивчення процесу мислення. В цьому процесі обробляються теорії та усі види знань.

Різні погляди на це формувалися протягом історії. Давні філософи розвивали різні точки зору. Існує багато варіантів трактування цього поняття. Часом це нагадує гонку, де кожен філософ прагне створити свою неповторну версію істини. З ростом кількості філософів стає складніше визначити істину, і різні філософські визначення можуть значно відрізнятись.

В філософії істина є непередбачуваною і досягається поетапно. Уявлення про неї може суттєво змінюватися протягом життя людини, що вказує на тісну взаємодію зміни сприйняття і здобуття нового розуміння того, що відбувається. Хоча людина здобуває свій реальний досвід через сприйняття. Істина не обов'язково пов'язана із досвідом, оскільки набуті знання завжди різноманітні. Люди звертаються до філософської рефлексії для того, щоб осмислити власну сутність і отримати глибше розуміння життя.

Суть рефлексії визначається активністю, пов'язаною із сприйняттям та розумінням практики та об'єктного світу культури, таких як мистецтво, наука, релігія та філософія. У даному контексті рефлексія є філософським методом, який розкриває особливості духовного світу людини. Важливо усвідомити, що рефлексія, разом із застосуванням категоріальної мови, визначає філософську форму мислення. Загалом, філософія може розглядатися як виявлення розуму через рефлексію, що включає роздуми про акти та зміст почуттів, уявлень та думок, міркувань, які виражаються у мові та творах культури, а також які існують у свідомості.

Свідомість вивчається власними зусиллями через відсутність прямих інструментів для її дослідження. Її орієнтація на зовнішні об'єкти та саму себе